

**CÆSAR'S GALLIC WAR;
FIRST BOOK, WITH
VOCABULARY AND
NOTES**

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649517268

Cæsar's Gallic War; First Book, with Vocabulary and Notes by W. M'Dowall

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

W. M'DOWALL

**CÆSAR'S GALLIC WAR;
FIRST BOOK, WITH
VOCABULARY AND
NOTES**

CÆSAR'S GALLIC WAR.

FIRST BOOK.

WITH

VOCABULARY AND NOTES.

BY

W. M'DOWALL,

LATE INSPECTOR OF THE HERIOT FOUNDATION SCHOOLS, EDINBURGH.

NEW EDITION.

EDINBURGH:

OLIVER AND BOYD, TWEEDDALE COURT.

LONDON: SIMPKIN, MARSHALL, AND CO.

1882.

Price One Shilling.

294. 9. 120.

PRINTED BY OLIVER AND BOYD, EDINBURGH.

C. JULII CÆSARIS
COMMENTARIORUM
DE BELLO GALLICO,
LIBER I.

SYNOPSIS.

Soon after the government of Transalpine Gaul had been conferred upon Cæsar, he learned that the Helveti had long been concerting measures for the conquest of all Gaul, and that they were now on the point of carrying them into execution. By negotiation he gained time to collect such a force as he deemed sufficient to cope with theirs; and after fighting two battles, in which a great part of the Swiss nation perished, he sent back the remnant of that people to their native country.

On the termination of the Helvetic war, complaints were addressed to Cæsar by some of the Roman allies, that Ariovistus, a German king, had made inroads upon their territories, and had even fixed his head-quarters within them. After vainly endeavouring to treat with this leader, Cæsar marched against him. The Roman army were terror-struck by the reports they heard of the stature, prowess and fierceness of the Germans; but the general restored courage to his troops by an animating address to their officers. Subsequently, he had a conference with Ariovistus, but to no pacific effect; and the two parties having come to an engagement, the Germans were routed with great slaughter, at a distance of fifty miles from the Rhine, over which river very few escaped, Ariovistus himself having reached the further bank in a small boat which he found accidentally moored on the shore.

I. GALLIA est omnis¹ divisa in partes tres, quarum unam incolunt Belgæ, aliam Aquitani, tertiam, qui ipsorum lingua

¹ Omnis Gallia. All Gaul, not at that time under the Roman sway. See Gallia.

Celtæ, nostrâ Galli, appellantur. Hi omnes linguâ, institutis, legibus, inter se differunt. Gallos ab Aquitania Garumna flumen, a Belgis Matrona et Sequana dividit. Horum omnium fortissimi sunt Belgæ; propterea quòd a cultu atque humanitate Provinciæ longissimè absunt, minimèque ad eos mercatores sepe commeant, atque ea quæ ad effeminandos animos pertinent, important; proximique sunt Germani, qui trans Rhenum incolant, quibuscum continenter bellum gerunt: quâ de causâ Helvetii quòque reliquos Gallos virtute præcedunt; quòd ferè quotidianis præliis cum Germanis contendunt, quum aut suis finibus eos¹ prohibent, aut ipsi² in eorum finibus bellum gerunt. Eorum³ una pars, quam Gallos obtinere dictum est, initium capit a flumine Rhodano; continetur Garunnâ flumine, Oceano, finibus Belgarum; attingit etiam ab Sequanis et Helvetiis flumen Rhenum; vergit ad septentriones. Belgæ ab extremis Gallie finibus⁴ oriuntur; pertinent ad inferiorem partem fluminis Rheni; spectant in septentriones et orientem solem. Aquitania a Garunnâ flumine ad Pyrenæos montes et eam partem⁵ Oceani, quæ est ad Hispaniam, pertinet; spectat inter occasum solis et septentriones.

2. Apud Helvetios longè nobilissimus et ditissimus fuit Orgetorix. Is, M. Messalâ et M. Pisonis consulibus, regni cupiditate inductus, conjurationem nobilitatis fecit; et civitati persuasit, ut de finibus suis cum omnibus copiis exirent: perfacile esse,⁶ quum virtute omnibus præstarent, totius Gallie imperio potiri. Id hoc facilis eis persuasit, quòd undique loci naturâ Helvetii continentur; unâ ex parte, flumine Rheno latissimo atque altissimo, qui agrum Helvetium a Germanis dividit; alterâ ex parte, monte Jurâ altissimo, qui est inter Sequanos et Helvetios; tertiâ lacu Lemano, et flumine Rhodano, qui Provinciâ nostram ab Helvetiis dividit. His rebus fiebat, ut et minùs latè vagarentur, et minùs facilè

¹ Eos [Germanos]. ² Ipsi [Helvetii]. ³ Eorum [finium]. ⁴ Ab extremis finibus, i.e., from the northern limits. ⁵ Eam partem, &c., i.e., the south coast of the Bay of Biscay. ⁶ Perfacile esse [dictans].

finitimis bellum inferre possent : quâ de causâ homines bellandi cupidi magno dolore afficiebantur. Pro multitudine autem hominum, et pro gloriâ belli atque fortitudinis, angustos se fines habere arbitrabantur, qui, in longitudinem millia passuum CXXL, in latitudinem CLXXX, patebant.

3. His rebus adducti, et auctoritate Orgetorigis permoti, constituerunt, ea, quæ ad proficiscendum pertinerent, comparare ; iumentorum et carrorum quàm maximum numerum coëmere ; sementes quàm maximas facere, ut in itinere copia frumenti suppeteret ; cum proximis civitatibus pacem et amicitiam confirmare. Ad eas res conficiendas biennium sibi satis esse duxerunt ; in tertium annum profectionem lege confirmant. Ad eas res conficiendas Orgetorix deligitur. Is sibi legationem ad civitates suscepit. In eo itinere persuadet Castico, Catamantaledis filio, Sequano, cujus pater regnum in Sequanis multos annos obtinuerat, et a S. P. R.¹ amicus appellatus erat, ut regnum in civitate suâ occuparet, quod pater antè habuerat ; itemque Dumnorigi Ædao, fratri Divitiaci, qui eo tempore principatum² in civitate obtinebat ac maximè plebi acceptus erat, ut idem conaretur, persuadet ; eius filiam suam in matrimonium dat. Perfacile factu esse, illis probat, conata perficere, propterea quòd ipse suæ civitatis imperium obtenturus esset : non esse dubium, quin totius Gallis plurimum Helvetii possent ; se suis copiis suoque exercitu illis regna conciliaturum, confirmat. Hæc oratione adducti, inter se fidem et iuramentum dant, et, regno occupato, per tres potentissimos ac firmissimos populos totius Gallie³ sese potiri posse sperant.

4. Ea res ut est Helvetiis per indicium enuntiata, moribus suis Orgetorigem ex vinculis causam dicere coëgerunt : damnatum poenam⁴ sequi oportebat, ut igni cremaretur. Die constitutâ causæ dictionis, Orgetorix ad iudicium omnem suam familiam, ad hominum millia decem, undique coëgit ; et omnes

¹ S. P. R. Senatu Populi Romani. ² Principatum. Catamantaledes had held the rank of Rex or king ; his son Casticus, only that of Princeps or Vergobretus, elected from year to year. ³ Totius Gallie, &c. Potiri governs an ablative or a genitive. ⁴ Damnatum poenam, &c. Order ; Oportebat poenam sequi [eum] damnatum.

clientes oberatosque suos, quorum magnum numerum habebat, eodem conduxit: per eos, ne causam diceret, se eripuit. Quum civitas, ob eam rem incitata, armis jus suum exsequi conaretur, multitudinemque hominum ex agris magistratus cogere, Orgetorix mortuus est: neque abest suspicio, ut Helvetii arbitrantur, quin ipse sibi mortem conciverit.

5. Post ejus mortem nihilo minus Helvetii id, quod constituerant, facere conantur, ut e finibus suis exeant. Ubi jam se ad eam rem paratos esse arbitrati sunt, oppida sua omnia, numero ad duodecim, vicos ad quadringentos, reliqua privata sedificia incendunt; frumentum omne, præter quod secum portaturi erant, comburunt; ut, domum redictionis spe sublata, paratiores ad omnia pericula subeunda essent: trium mensium molita cibaria sibi quemque domo efferre jubent. Persuadent Rauracis, et Tulingis, et Latobrigis, fuitimis, usq., eodem usi consilio, oppidis suis vicisque exustis, unà cum iis proficiscantur; Boiosque, qui trans Rhenum incoluerant, et in agrum Noricum transierant, Noreiamque oppugnabant, receptos ad se, socios sibi adsciscunt.

6. Erant omnino itinera duo quibus itineribus¹ domo exire possent: unum per Sequanos, angustum et difficile, inter montem Juram et flumen Rhodanum, vix quâ singuli carri ducerentur; mons autem altissimus impendebat, ut facile perpauci prohibere possent: alterum per Provinciam nostram, multo facilius atque expeditius, propterea quòd Helvetiorum inter fines, et Allobrogum, qui nuper pacati erant, Rhodanus fluit, isque nonnullis locis vado transitur. Extremum oppidum Allobrogum est, proximumque Helvetiorum finibus, Geneva. Ex eo oppido pons ad Helvetios pertinet. Allobrogibus sese vel persuasuros, quòd nondum bono animo in Populum Romanum viderentur, existimabant, vel vi coacturos, ut per suos fines eos ire paterentur. Omnibus rebus ad perfectionem comparatis, diem dicunt, quâ die ad ripam Rhodani

¹ Duo itinera, quibus itineribus. Caesar sometimes repeats the antecedent, as, Diem dicunt, quâ die; Diem instare, quo die, &c.

omnes conveniant: is dies erat,¹ a. d. v. Kal. Apr. L. Pisone, A. Gabinio, consulibus.

7. Caesari quum id nuntiatum esset, eos per Provinciam nostram iter facere conari, maturat ab urbe proficisci, et, quàm maximis potest itineribus, in Galliam ulteriorem contendit, et ad Genevam pervenit. Provincis toti quàm maximum militum numerum imperat (erat omnino in Gallia ulteriore legio una); pontem, qui erat ad Genevam, jubet rescindi. Ubi de ejus adventu Helvetii certiores facti sunt, legatos ad eum mittunt, nobilissimos civitatis, cujus legationis Nameius et Verudoctius principem locum obtinebant, qui dicerent, sibi esse in animo, sine ullo maleficio iter per Provinciam facere, propterea quòd aliud iter haberent nullum: rogare, ut ejus voluntate id sibi facere liceat. Caesar, quòd memorià tenebat, L. Cassium consulem occisum, exercitumque ejus ab Helvetiis pulsum et sub jugum missum, concedendum non putabat: neque homines inimico animo, datà facultate per Provinciam itineris faciendi, temperaturos ab injurià et maleficio existimabat. Tamen, ut spatium intercedere posset, dum milites, quos imperaverat, convenirent, legatis respondit, diem se ad deliberandum sumpturum; si quid vellent, a. d. Idus Apr. reverterentur.

8. Interea eà legione quam secum habebat, militibusque qui ex Provincia convenerant, a lacu Lemano, qui in flumen Rhodanum influit, ad montem Juram, qui fines Sequanorum ab Helvetiis dividit, millia passuum decem murum, in altitudinem pedum sexdecim, fossamque perducit. Eo opere perfecto, praesidia disponit, castella communit, quo facilis, si, se invito, transire conarentur, prohibere possit. Ubi ea dies, quam constituerat cum legatis, venit, et legati ad eum reverterunt, negat, se more et exemplo Populi Romani posse iter ulli per Provinciam dare; et, si vim facere conentur, prohibiturum ostendit. Helvetii, eà spe dejecti, navibus junctis, ratibusque compluribus factis, alii, vadis Rhodani, quà minima altitudo fluminis erat, nonnunquam interdum, saepius noctu, si perram-

¹ Is dies erat diem quintum [vel die quinto] ante Kalendas Aprilis.